

הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים

דגם בחינה לשאלון 11-284

בהתאם לרפורמה ללמידה משמעותית (שאלון על 70% מהיקף תכנית הלימודים)

משך הבחינה: שלוש שעות

מבנה השאלון ומפתח ההערכה:

50 נקודות	פרק א – הבנה והבעה
30 נקודות	הבנת הנקרא
20 נקודות	כתיבה ממוגת
20 נקודות	פרק ב – תחביר
30 נקודות	פרק ג – מערכת הצורות
6 נקודות	שם המספר (חובה)
24 נקודות	פועל, שם ומילות יחס

הדגם המצורף נועד לתרגול, לכן הוא כולל שאלות רבות מעבר למספר השאלות שיופיעו בשאלון הבגרות.

- הדגם מבוסס על מבחן הבגרות לעולים שאלון ב קיץ תשע"ב.
- השאלות בכל פרקי הבחינה יהיו בהתאם למפרט התכנים להוראה ולהערכה במסגרת 70% אשר פורסם בחוזר מפמ"ר תשע"ו/5 עמודים 7-9.

פרק א – הבנה והבעה (50 נקודות)

הבנת הנקרא (30 נקודות)

בפרק זה שני טקסטים ותמונה – קרא את הטקסטים, עיין בתמונה וענה על השאלות שאחריהם.

טקסט א

הצחוק יפה לבריאות

מעובד עפ"י אייזן, ד' [תמוז תש"ע, יולי 2010]. עלון דע-גן, גיליון מס' 3, עמ' 8-13

הצחוק הוא אחת הפעילויות המועילות ביותר לבריאות. אמנם התגובה הראשונה של תינוקות היוצאים לאוויר העולם היא בכי, אולם די מהר, בגיל שלושה שבועות, הם כבר מחייכים. כעבור זמן קצר, בגיל ארבעה חודשים בערך, הם צוחקים בקול. בגיל חמש (לפני גיל בית הספר) הילדים צוחקים 300 עד 500 פעמים ביום. רק אחר כך מלמדים אותם שהצחוק אינו תמיד מנומס, אינו תמיד רצוי ולעתים אפילו מפריע. מחקרים מראים כי במהלך השנים חלה ירידה במספר הפעמים שאדם צוחק ביום; מבוגר צוחק 15 פעמים ביום.

5

מדוע אנו ממעטים לצחוק במהלך החיים? מתברר שזה קורה מפני שתרבות המערב מזלזלת בערך הצחוק. אולם לאחרונה שמו לב לתופעה מעניינת – יש קשר הדוק בין כאב להומור: כאשר אדם מרגיש כאב (גופני או נפשי), הוא משתמש בהומור כדי להפחית את הכאב. משום כך החלו רופאים לחקור את השפעת הצחוק וההומור על הגוף ועל הנפש. הם מצאו כי כאשר אדם צוחק מתרחשים בגופו שינויים המשפיעים על בריאותו הכללית. הצחוק משפיע לטובה על מערכות רבות בגוף: על הלב ועל כלי הדם, על מערכת החיסון, על השלד (מערכת העצמות בגוף) ועל השרירים, על מערכת העצבים ועל מערכת הנשימה.

10

הצחוק הוא כמו אימון גופני שגורם להפעלת המערכות בגוף. חוקרים מצאו שמצאה צחוקים, הנמשכים שתיים-שלוש שניות כל אחד, שווים לעשר דקות של אימון באופני כושר. הצחוק גורם גם לשחרור חומרים שנקרים אַנְדוֹרְפִינִים. האנדורפינים מפחיתים את הכאב הפיזי ואת הכאב הנפשי ומשפרים את מצב הרוח. כאשר אנו צוחקים היכולת שלנו לסבול כאב עולה, והיא נשארת ברמה גבוהה גם לאחר הצחוק. הצחוק גורם גם לירידה בהורמונים שהגוף פולט בזמן מצבי לחץ ומתח. הורמונים אלה מזיקים מאוד לבריאות כאשר הם מופרשים בכמות גדולה. אם אתם צוחקים לעתים קרובות, אתם רואים את העולם בדרך נעימה יותר ומוגנים יותר מפני התקפי לב ומפני דלקות. מתברר שההשפעה הטובה של הצחוק על הגוף נשמרת חמישה ימים לאחר הצחוק, ומי שצוחק – חי זמן רב יותר. ייתכן שזו הסיבה לכך שנשים חיות יותר מגברים.

15

20

ההומור והצחוק משפיעים על הגוף ומעוררים רגשות חיוביים: אהבה, תקווה וסלחנות. הם הופכים את חיינו לנעימים יותר ומגדילים את סיכויינו להתגבר על מצבים קשים. אוכלוסיות מסוימות, כמו היהודים, פיתחו מאוד את ההומור, והוא עזר להם להתמודד עם תנאי חיים קשים. ניצולי שואה רבים העידו שההומור הציל את חייהם. במחקר שנעשה על קשישים בגיל

25

מופלג (בני מאה ומעלה) ניסו החוקרים לגלות מהו סוד אריכות הימים. להפתעת החוקרים, לא התגלה כל קשר בין גילם לבין אורח החיים שלהם (הרגלי אכילה, עישון או פעילות גופנית), אך התגלה קשר בין היכולת שלהם להסתכל על החיים מנקודת מבט משועשעת לבין גילם המופלג.

30

עם התפתחות הטכנולוגיה נשמעת הטענה שהמחשב יכול להחליף את הרופא. הדבר נראה פשוט: אם נכניס למחשב נתונים כמו כאב ראש, סחרחורת, בחילות, חוס, כאב גב וכדומה, הוא ימליץ על טיפול מתאים. כך נחסוך לעצמנו את הצורך לצאת מהבית ואת התור האין-סופי במרפאה. אבל בדבר אחד אין כל ספק: למחשב לעולם לא יהיה חוש הומור. ככל שידוע לנו, אין יצור על פני כדור הארץ המסוגל לכך מלבד האדם. חוש ההומור ייחודי לנו בלבד. הוא מאפשר לנו לעבור את החיים בנחת וללא קשיים. כולנו יודעים לצחוק. אם שכחנו שגם אנחנו היינו ילדים שצוחקים מבוקר ועד ערב, אולי כדאי לנו להיזכר בכך? רצוי לבחור בהומור, להתרגל לראות את העולם בצורה שמחה ומחויכת ולאפשר לילדים לצחוק וליהנות. בקיצור, אין להניח לשום יום לחלוף בלי לצחוק. אם נחליט לבחור בדרך זו, נגביר את הסיכויים שלנו ושל ילדינו לחיות חיים טובים יותר וארוכים יותר.

35

ענה על השאלות.

1. א. בפסקה א במאמר מוזכרים מחקרים .
על איזו תופעה מלמדים המחקרים?
ב. לדעת הכותבת, מהו הגורם לתופעה זו?
2. מהי הטענה המרכזית של כותבת המאמר?
העתק למחברתך את התשובה הנכונה.
  - א. הצחוק גורם לבני האדם להיראות טיפשים.
  - ב. חוש ההומור ייחודי לבני האדם.
  - ג. הרגלי חיים בריאים משפיעים על אריכות ימים.
  - ד. הצחוק וההומור משפיעים לטובה על הגוף ועל הנפש.
3. ציין שתי הוכחות לטענת הכותבת, על פי המאמר.
4. א. מהו תפקידה של הפסקה האחרונה ביחס למאמר כולו?
העתק למחברתך את התשובה הנכונה.
  - הנמקה
  - אזהרה

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף השפות
הפיקוח על הוראת העברית

- דוגמה
- המלצה

ב. העתק מן הפסקה צירוף מילים או משפט המוכיח את תשובתך.

5. א. " בדבר אחד אין כל ספק" (שורה 34)
העתק למחברתך את המילה שיכולה להחליף את הצירוף "אין כל ספק" במשפט זה.

- ייתכן
- כנראה
- ברור
- כאמור

ב. בשורה 22 כתוב: "ייתכן שזו הסיבה לכך שנשים חיות יותר מגברים".
ציין מהי הסיבה.

ג. בשורה 28 כתוב: "להפתעת החוקרים".
מדוע הופתעו החוקרים? נמק את דבריך.

6. לפי שורה 31, יש הטוענים שהמחשב יכול להחליף את הרופא.
מה דעתך על טענה זו? נמק את דבריך.

7. בתקופות של מלחמה משודרות באמצעי תקשורת יותר תכניות בידור והומור מהרגיל.
על פי המאמר, מה יכול להיות ההסבר לכך?

8. מהי המלצתה של כותבת המאמר כדי לחיות חיים טובים יותר?

9. חוקרים גילו כי מי שצוחק זוכה לאריכות ימים.
א. מי היו משתתפי המחקר שהביאו למסקנה זאת?

- ילדים
- תינוקות
- קשישים
- פעוטות

ב. הסבר את קביעתך.

טקסט ב

קרא את הקטע שלפניך, וענה על השאלות שאחריו.

ליצנות רפואית

(מעובד על פי ויקיפדיה, האנציקלופדיה החופשית [2011]).

ליצנות רפואית היא מקצוע חדש יחסית. ליצנים רפואיים מקצועיים החלו לעבוד בבתי חולים בניו יורק בשנת 1986, וכיום אפשר לראות ליצנים רפואיים בבתי חולים ובמרכזים רפואיים גם בארץ. הליצנים הרפואיים מנצלים את הכוח המְרַפֵּא של ההומור כדי לשפר את איכות החיים ואת התפקוד של החולים.

הליצנים הרפואיים עוזרים לחולים המאושפזים בבתי החולים להתמודד עם קשיים נפשיים וחברתיים ולהתרגל לחיים בבית החולים. אווירת ההנאה והצחוק עוזרת להשכיח מן החולים לרגע את מחלתם ולהפחית את המתח שבו הם נמצאים. הליצנים הרפואיים עושים פעולות שונות: קְסָמִים, ניפוח בלוניים, סיפורים ועוד. כל זאת כדי לגרום לחולים, ובעיקר לילדים, הנאה שתעזור להם להתמודד עם התחושות הקשות שהם עלולים להרגיש בזמן שהם נמצאים בבית חולים, כמו פחד, דאגה בדידות ושעמום.

מחקרים הוכיחו שההומור והצחוק גורמים להקלת המתח, מפחיתים כאב, מחזקים את מערכת החיסון, ומעודדים חשיבה חיובית. כל אלה מגבירים את הסיכויים של החולה לעמוד בתהליכים רפואיים שונים ומזרזים את הבראתו.

למרות זאת, הליצנים הרפואיים לא התקבלו בבתי החולים בקלות. עד שנת 2009 היו רופאים שלא האמינו בתועלת שבפעילותם, ואף ראו בהם מקור מפריע ומטריד. אחרים ראו בהם רק "תרגיל" תקשורתי של בתי החולים. כיום מספר בתי החולים המעסיקים ליצנים רפואיים הולך וגדל, משום שגם העוסקים ברפואה מבינים שהם מועילים לחולים.

ענה על השאלות.

10. לפי הקטע, מדוע התנגדו הרופאים להשתלבותם של הליצנים הרפואיים בעבודה בבית החולים?
11. מה לדעתך תהיה דעתה של כותבת המאמר "הצחוק יפה לבריאות" על עבודת הליצנים הרפואיים המוצגת בקטע? הבא שתי הוכחות לדברך מן המאמר.
12. איזה הסבר מציג המאמר "הצחוק יפה לבריאות" למסקנות המחקרים שבפסקה ג בקטע?
13. תאר לעצמך שנבחרת לוועדת קבלה לקורס לליצנים רפואיים. מה יהיו התכונות שתמליץ לוועדה לבחון? (ציין לפחות שלוש תכונות).

לפניך תמונה של בול שהתפרסם בשנת 2011.

עיין בתמונה, וענה על השאלות שאחריה.

14. הבולים משמשים אמצעי אמנותי להעברת מסרים (רעיונות חברתיים, רעיונות מוסריים וכדו').

מה המסר שרצו להעביר באמצעות בול זה?

15. שירותי הבריאות סובלים כיום ממחסור בכסף לתרופות מצילות חיים ובציוד רפואי חשוב. האם עליהם להשקיע בהעסקה של ליצנים רפואיים או להפנות את הכסף לצרכים אחרים? נמק את תשובתך.

16. הסבר כיצד מדגים הבול את מה שנכתב במאמר "הצחוק יפה לבריאות" בשורות 9-21.

סיכום ממוזג (20 נקודות)

17. במסגרת שבוע הבריאות הבין-לאומי, החליט בית הספר להקדיש יום לימודים לעיסוק בבריאות באמצעות סדנאות, ובהן – סדנת צחוק. התבקשת להכין סיכום בעבור משתתפי הסדנה ובו מידע על השפעת הצחוק על הבריאות.

כתוב סיכום על הנושא, בכתובתך התבסס על שני הטקסטים ועל תמונת הבול.

הקפד על כתיבה מאורגנת ועל אזכור מקורות המידע בגוף הסיכום ובסופו (ביבליוגרפיה).
הקפד על דרכי מסירה מקובלות.

כתוב בהיקף של כ-200 מילים.

פרק ב – תחביר (20 נקודות)

ענה על ארבע שאלות מבין שאלות 18-22. (לכל שאלה 5 נקודות)

18. לפניך קטע על פי המאמר, ובו שלושה משפטים. קרא אותו וענה על הסעיפים שאחריו.

התגובה הראשונה של תינוקות היוצאים לאוויר העולם היא בכי, אולם די מהר הם כבר מחייכים. כעבור זמן קצר הם צוחקים בקול. בשלב מאוחר יותר הם לומדים שהצחוק אינו תמיד רצוי.

א. העתק למחברתך שני משפטים: משפט מורכב אחד ומשפט איחוי (מחובר) אחד.

ב. במשפט המורכב סמן את הפסוקית, ובמשפט האיחוי סמן את האיברים.

ג. ציין את התפקיד התחבירי של כל אחת מן המילים המודגשות במשפטים.

19. א. קרא את שני המשפטים שלפניך.

1. הליצנים משתמשים בחפצים שונים.

2. הילדים עשויים ליהנות מהחפצים השונים.

כתוב את שני המשפטים כמשפט אחד.

ב. קרא את המשפט שלפניך.

אם אתם צוחקים לעתים קרובות, אתם רואים את העולם בדרך נעימה יותר ומוגנים יותר מפני התקפי לב ומפני דלקות.

כתוב את המשפט מחדש. פתח בצירוף "מי ש".

ג. קרא את המשפט שלפניך.

העסקת הליצנים הרפואיים בבתי החולים נובעת מההכרה בתפקידם החשוב.

לפניך שתי אפשרויות להמרה של המשפט.

העתק למחברתך את האפשרות שבה נשמרת המשמעות של המשפט הנתון.

– בתי החולים מעסיקים ליצנים רפואיים בגלל תפקידם החשוב.

– הליצנים הרפואיים מועסקים בבתי החולים למרות תפקידם החשוב.

20. א. קרא את המשפט שלפניך.

היהודים פיתחו מאוד את ההומור, והוא עזר להם להתמודד עם תנאי חיים קשים.
כתוב את המשפט במבנה תחבירי כלשהו, בקשר לוגי של סיבה ותוצאה.

ב. לפניך התחלה של משפט: **אף על פי שכולנו יודעים לצחוק....**

העתק למחברתך את ההשלמה המתאימה ביותר.

- איננו מרבים לעשות זאת.
- אנו נהנים לצחוק מבדיחות.
- ההומור מסייע לנו רבות.
- אנחנו צוחקים פעמים רבות ביום.

21. א. לפניך שלושה משפטים, ובהם מילת קישור **כי**.

קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

- יש הטוענים **כי** המחשב יכול להחליף את הרופא.
- ממחקרים שהתפרסמו לאחרונה אפשר ללמוד **כי** במהלך השנים חלה ירידה במספר הפעמים שאדם צוחק ביום.
- רופאים החלו לחקור את השפעת הצחוק על הגוף ועל הנפש, **כי** חשבו שההומור עשוי להקל על הסבל של האדם.

1) ציין את המשפט שבו המילה **כי** מציינת קשר של סיבה.

2) כתוב מילת קישור אחרת המציינת קשר של סיבה, שמתאימה להחליף את המילה **כי** במשפט שציינת בסעיף 1.

ב. במשפט שלפניך חסרה מילת קישור. העתק למחברתך את מילת הקישור המתאימה למשפט מבין האפשרויות המוצעות.

תרבויות מסוימות אינן מעריכות צחוק והומור, _____ (משום כך, בגלל) מבוגרים בחברות אלה צוחקים פחות ופחות.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף השפות
הפיקוח על הוראת העברית

22. א. בכל אחד מן המשפטים שלפניך חסרה מילת קישור.
העתק למחברתך את מילת הקישור המתאימה לכל משפט מבין האפשרויות הנתונות.

(1) הסופר היהודי יוסל בירשטיין הצליח לשרוד בשואה _____ (למרות, בזכות,
בעקבות) חוש ההומור המיוחד שלו.

(2) לפי המאמר, נשים צוחקות ומחייכות פעמים רבות ביום, _____ (לעומת,
אלא, ואילו) גברים נוטים לצחוק פחות.

ב. קרא את שלושת המשפטים שלפניך.

- (1) בתי חולים רבים מעסיקים היום ליצנים רפואיים.
- (2) הליצנים הרפואיים לא התקבלו בבתי החולים בקלות.
- (3) היו רופאים שלא האמינו בתועלת שבפעילות הליצנים הרפואיים.

כתוב את שלושת המשפטים כמשפט אחד. הקפד על סדר הגיוני ועל שימוש במילות קישור מתאימות.

פרק ג – שם המספר ומערכת הצורות (30 נקודות)

בפרק זה ענה על חמש שאלות: על שאלה 23 חובה, ועל ארבע מבין השאלות 24-28.

שם המספר – שאלת חובה (6 נקודות)

ענה על שאלה 23.

23. כתוב במילים את המספרים המודגשים במשפטים שלפניך.

- מבוגר צוחק במוצע רק 15 _____ פעמים ביום.
- המחקר על הצחוק פורסם אמנם כבר בשנת 2010 _____, אך הוא נכון גם כיום, לאחר 6 _____ שנים.
- התינוק רק בן 4 _____ שבועות וכבר הוא מחייך.
- המחקר כלל 25 _____ תינוקות ו- 53 מבוגרים.
- המאמר פורסם בגיליון מספר 3 _____.
- יום הצחוק הבינלאומי יתקיים השנה בתאריך 1 _____ במאי.

שאלות בחירה (24 נקודות)

ענה על ארבע מבין השאלות 24-28. (לכל שאלה – 6 נקודות)

24. בסעיפים א-ה שלפניך יש פעלים או שמות מודגשים.

כתוב במחברתך את השורש של כל מילה מודגשת, והשלם את החסר, על פי ההקשר (פועל, שם פועל, או שם מאותו שורש)

א. התברר כי כאשר צוחקים מתרחשים בגוף **פְּנוּיִם** פיזיולוגיים המשפיעים על הבריאות.

השורש של המילה **פְּנוּיִם** הוא: _____.
הרופאים _____ את הגישה הטיפולית בעקבות הממצאים.

ב. הליצנים הרפואיים **מוֹפְּיֵים** מדי יום במחלקות הילדים בבתי החולים.

השורש של המילה **מוֹפְּיֵים** הוא: _____.
של הליצנים גורמת לחולים הנאה. _____

- ג. הליצנים עובדים בשיתוף פעולה עם הצוות המקצועי ו **מצחקים** את הילדים.
השורש של המילה **מצחקים** הוא: _____ .
ה _____ עוזר לילדים לשכוח לרגע את מחלתם.

25. לפניך חמישה שמות.

בְּרִיאוֹת, חֶסוֹן, מַחְשָׁב, תְּגוּבָה, גּוֹפְנִי

העתק למחברתך את הטבלה שלפניך, והשלם בה את חמשת השמות.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי

26. בקטעים שלפניך חסרים חמישה פעלים.

בכל סעיף העתק למחברתך את המספרים, וכתוב ליד כל מספר את הפועל המתאים, לפי השורש שבסוגריים (הקפד על שימוש נכון בבניין, בזמן ובגוף).

- א. סטודנטים לרפואה _____ (ש-ת-פ) במחקר שבו חלק מהם ישבו בשקט בחדר, והאחרים _____ (צ-פ-ה/י) בסרטים מצחיקים.
תוצאות המחקר הראו כי הקבוצה שצפתה בסרטים המצחיקים הרגישה פחות עייפות ומתח מאשר הקבוצה האחרת.
- ב. רופאים _____ (א-מ-נ) שאפשר _____ (ש-פ-ר) את בריאותם של החולים באמצעות המחוק, משום כך מועסקים כיום בבתי החולים ליצנים רפואיים, בעיקר במחלקות הילדים, והם _____ (ת-ר-מ) רבות לטיפול בילדים החולים.

27. לפניך מודעה שפורסמה בעיתון. במודעה חסרים חמישה שמות.
העתק למחברתך את המספרים (1)-(5), וכתוב ליד כל מספר את השם המתאים, לפי השורש שבסוגריים.

לימודי תעודה לליצנים רפואיים	
מבנה התכנית	
תכנית חד שנתי, יום בשבוע, 4 שעות אקדמיות + 12 שעות _____ (צ-פ-ה/י)	! _____ (נ-ס-ה/י) בבתי חולים.
תהליך הקבלה	
_____ (ר-ש-מ) וריאיון אישי.	
ביו נושאי הלימוד	
_____ (ש-פ-ע) הצחוק על הבריאות.	○
_____ (ט-פ-ל) בכאב באמצעות הומור.	○

28. בכל אחד מהמשפטים שלפניך (1)-(5) חסרה מילת יחס. העתק למחברתך את המספרים וכתוב ליד כל מספר את מילת היחס החסרה במשפט.

- 1) ההומור והצחוק מסייעים לאדם לשמור _____ הבריאות שלו.
- 2) רק אדם חזק יכול לצחוק על עצמו, לראות ולהראות _____ החולשות שלו.
- 3) חוקרים ממליצים למורים לצחוק עם התלמידים. הצחוק יכול לעזור לתלמידים להתמודד _____ רגשות שליליים.
- 4) מורה שמתמש _____ הומור זוכה להערכה של תלמידיו.
- 5) כאשר התלמידים משוחררים _____ לחצים, קל להם יותר ללמוד.